

Май 1-нің байырлалын Кызыл хоорайга эрттиргени

Апрель 30-нің хуңду-ле хоорайнын албан организация, бұдүрүлге черлери болгаш улуг-улуг тудуглар баштыччылар портреттери, лозунгулар болгаш плакаталар-биле шиметинген турган.

Май 1-нин аяс эртени. Хоорайнын албан организациялары, бұдүрүлге коллективтери боттарынын чыскаал колонналары-биле обдүүскомнуң бажыныче шуужуп турган.

Митинги 10 шакта эгелзэн. ВКП(б) Кызыл хоорай комитетинин секретари эш Г. Степанов митингини ажайдарга хөгжүм Совет Эвилелинин Күрүне гимнини ырлап күүсеткен болгаш тайбынын көк бугалары аяс дээрже ужуп үнген.

ВКП(б) область комитетинин болгаш ажилчы чоннар депутаттарынын область Советинин мурнундан обдүүскомнуң даргазы, ССРЭ-нин Дээди Советинин депутаты эш А. Чимба ажилчы чоннарның бүгү делегей байырлалы—Май 1-ни таварыштыр областын ажилчы чоннарныңга байыр чедирип чүве чугаалаан.

Дараазында хоорай интеллигенциянын мурнундан башка А. Белек-Баир, хоорайнын стахановчу ажилчыннарынның мурнундан автотранспорт конторазынын чүс мүнчү чолаачы Ю. Зюзин олар чүве чугаалааннар.

Бүгү делегейин ажилчы чоннарның ынак баштыччызы болгаш башкызы, тайбынын улуг тук тудукчузу Генералиссимус И. В. Сталинга чорудар байырлыг чагааны митингини киржикчилери үзүлбөс адыш чыскаашкыны-биле хүлээп алган.

Митингини хагдынган деп чарлаанынын соонда ВЛКСМ Кызыл хоорай комитетинин организациясынын мур аягы кизи киржикчилерини хор совет композиторларның төрөн чурт болгаш тайбын дугайында ырларын ырлап күүсеткен.

Парад эгелзэн. Май мурунун социалисттик чарыжынын тилекчизи «Тыва алдын» трестинин автотранспорт конторазынын коллективни парадты айткан. Ол коллективтин бажында чүс мүнчү чолаачы М. Саранин. Эш Саранин ВКП(б) Кызыл хоорай комитетинин болгаш ажилчы чоннар депутаттарынын Кызыл хоорай Советинин күүсекчи комите-

динин шилчинер Кызыл тугун тудуп алган чоруп олурган. Коллектив парадты айткан, мурнакчы коллективтин турар чери—индир баарына турупкан. Оларның соо-биле хоорайнын анык спортчулары эш И. В. Сталинның улуг портретин тудуп алган чоруп олурганнар. Оларның кырында эвилелдешкен он алды акы-думалышкы республикаларның туктары. «Искранны», «Динамо», «Урожайнын» хол, бут бөмбүктөринин командалары болгаш хаакчылары боттарынын чедишкенинин көсүкү херечилери болур кубоктары туктулапкан эрттип турганнар.

Анык спортчуларның колонназын школачылар солаан. Олар боттарынын өөредилге талазы-биле чедишкенинин диаграммаларын туктулапкан чораннар.

Хоорайнын мурнакчы бұдүрүлгелеринин колонналары удаа-дараазы-биле шуужуп турган. Автотранспорт конторазы, «Тыва тудуг» трестизи, полиграфистер... Ол коллективтерини стахановчулары боттарынын колонналарынын баштарында чоргаар басып эрттип турган.

Хоорай бұдүрүлгелеринин дараазында уран-чүлдүн, садыг организацияларынын, совет медицинанын ажилдакчыларынын, техникумнарнын студентилеринин колонналары... Чыскаалганынын кырында совет күрүненин болгаш большевик партиянын шыларгангай уадртукчуларынын портреттери, улус ажил-агайынын, үлетпурун болгаш культураның чедишкенинин көргүскен плакаттары, «Сталин — тайбын!», «Тайбын тилээр!», «Бис—тайбын дээш!» деп лозунгулар бедик көдүрү берген эрттип турган.

Эрттип турган колонналарнын кыры-биле күчүлүг «ураалар» үзүктөл чок диниреп турган.

Ажилчы чоннарның бүгү-делегей байырлалы мотоциклчилеринин колонназы-биле хагдынган.

Май 1-нин байырлалына алдар болдурган ажилчы чоннарнын массалык селгүтүтүшкени май 2-ге чедир үргүчүлзэн.

«Совет Тыванын 5 чыл оку» стадионга 1-нин хуңду-ле хол, бут бөмбүкчү командаларынын маргылдаалары болган.

Май бирин районнарга эрттиргени

СУТ-ХӨЛ

СУТ-АКСЫ (Телефон-биле).

Ажилчы чоннарның бүгү-делегей байырлалы—Май 1-нин Сут-Хөл районун ажилчы чоннары калбаа-биле демделген эрттирген. Апрельдин 30-де, кежээ районун культура Бажынынга байырлыг уткулга хуралы болган. Май 1-нин дугайында анаа ВКП(б) райкомунун секретари эш Серен илеткел кылган. Хурал сөөлүнде районун культура Бажынын организациясынын бот-тывынгыр уран-чүлү бөлгүмүнден концерт көргүскен.

Майның 1-де район төвүнде дыка хөй кизи киржикчилер митинг болган. Ооң сөөлүнде күш-культураның яны-бүрү маргылдаалары болган. 32 мөгелер хүрешкен, анаа Бора-Тайга сумуда «Сталинчы орук» колхозтун колхозчузу Семис-оол шүүлген, МТС-тин ажилчыны Кавыш-оол үжүрүлешкен. Ол ышкаш хол бөмбүчүн болгаш черин узун, бедин халырынын, чадаг чарыштын маргылдаалары болдуулан.

БИИ-ХЕМ

ТУРАН. (Телефон-биле). Ажилчы чоннарның бүгү-делегей эп-сеткил катжыжышкынын байырлалы Май 1-ни Бии-Хем районун ажилчы чоннары калбаа-биле демделген эрттирген. Апрельдин 30-де кежээ

районун культура Бажынынга болган байырлыг уткулга хуралына райкүүскомнуң даргазы эш Сурков Май 1-нин дугайында илеткел кылган. Улуг Сталинга чорудар байырлыг телеграмманы хуралдын киржикчилери улуг өөрүшкү-биле хүлээп алган. Хурал сөөлүнде Туран ортумак школазынын өөренкичилери концерт көргүскен.

Майның 1-де район төвүнге митинг болган, район школарынга бичи уругларнын уттенкичтери болган. База ол-ла хүн Туранга күш-культураның яны-бүрү маргылдаалары болган.

МӨНГҮН-ТАЙГА

МУГУР-АКСЫ. (Телефон-биле).

Бүгү-делегейин ажилчы чоннарнын байырлалы Май 1-ни Мөнгүн-Тайга районга калбаа-биле демделзэн. Апрельдин 30-де район төвүнге байырлыг уткулга хуралы болган. Аяаар район төвүңүң чурттакчыларыннан аяаар Каргы болгаш Мугур сумуларнын партия, совет активтери база олуршкан. Май 1-нин дугайында ВКП(б) райкомунун секретари эш Чылбак-оол илеткел кылган.

Май 1-де район төвүнге күш-культураның яны-бүрү маргылдаалары болган.

Ажилчы чоннарның бүгү делегей байырлалы—Май 1-нин чыскаалы Кызыл хоорайга улуг көдүрүлүшкүнүң эрткен. Чурукта: Кызылдын школачыларынын чыскаалда колонназынын эрттип турары.

Чуруу А. Ермолаевтин.

Большевик парлалганын хуну

В. И. Ленин, И. В. Сталин болгаш В. М. Молотов 1917 чылда «Правда» солунун редакциясында

40 чыл бурунгаар, 1912 чылдын майның 5-те массалык большевикчи солун «Правда» бир-ле дугаар чырыкче үнген. Ол болза, В. И. Ленинни айтышкынынга үндештирилген, И. В. Сталинни инициативазы-биле болган. «Правданын» үнгенин соон дарый Ленинни бижээни болза: «Петербургтун ажилчыннары хүн-бүрүнүң ажилчын солунун тургускаш, хөөредип чугаалавакка безин улуг херекти бұдүрген» (В. И. Ленин, Чог., т. 18, арын 166). «Правданын» 1-ги дугаарынын үнген хүнү майның 5-жи большевик парлалганын байырлалынын чачыл болган хүнү апарган.

1912 чылдын «Правдазы» болза, 1917 чылда большевиктериниң тилегезинин суурунун-салышкыны болган деп эш Сталин бижээни (И. В. Сталин, Чогаалдар, т. 5, арын 128).

«Правда»-биле сөөлүнде барып Октябрьдин социалисттик революциянын чедирип эжкелген революстун протлетариаттын бүдүн салгакчылары өзүп келген. «Правда» болза, ажилчын ангынын калбак массалары-биле үзүлбөс харылаалыг, оларнын эрге-ажыктарын илередип турар, чаа хевирини, делегейде бирги ажилчын солун болган.

«Бистер болза, ажилчыннар чүлге чангыс күзүшкүн-биле эвес, харын бистин солунувустун чорудуугазынын херезинге калбак киржилгели болурун күзеп турар ийик бис» деп «Правда» бирги дугаарына бижээни.

Ленинни — Сталинниң партиязынын тугунун шыныч көдүрүкчү болур «Правда» бодунун алдарлыг төгүзүңүн 40 чылынын дүргүзүндө большевиктеринин болгаш ажилчын ангынын күштерини могаг чокка сырый катыштырып, протлетариат диктатуразынын тилелгезин дээш, социализмни тилелгези дээш демиселжи келген. Бедик идеялыг болур чорукту, большевикчи принципалдыг болур чорукту, коммунизмге бурунгаар шимчээшкениге шаптык кадып турар бүгү-ле чүвелерге элте чок болур чорукту бистин бүгү парлалгавыс «Правдадан» өөренип ап турар.

Большевик парлалганын, оон туруп келгенинин бир дугаар хүнеринден эгелзеш бүгү төгүзү болгаш ажил-чорудулгазы болза, Ленин — Сталинниң партиязынын төгүзүңүң болгаш ажил-чорудулгазынын чарылбас кезээ болур. «Правдага» баштаткан бистин парлалгавыс Октябрьдин социалисттик революциянын белеткээрине болгаш чорудууларынга, интервентилерни болгаш агрардейжилерни хамааты дайынның чылдарында базарыга, улус ажил-агайын катан тургузарына улуг рольдуг болган. Парлалга болза, чурту индустриализаатарынын сталинчы улуг планынын болгаш көдээ ажил-агайын коллективизаатарын боттандырырыне, социализмниң нийтелиди тургузарыне совет улусту мобилизастаан. Ада-чурттуң Улуг дайынын бир дугаар хүнеринден эгелзеш, оон тилелгели төнчүзүңге чедир парлалга фашисттик эжелекчилерге удур демиселче чурттуң бүгү күштерин мөөнээр талазы-биле партияга дузалашкан.

Большевик парлалга ам экономиканын болгаш культураның чайгылыш чок көдүрүлүшкүнү дээш, Волгада, Днепрде, Аму-Дарыяда, Дона улуг тудугларын боттандыры дээш, бойдушту чаартырынын сталинчы планын амыралдык кырынга боттандыры дээш, бистин чуртуууска коммунизмин тургузары дээш идея-кейлиг демиселжи турар.

Ленин — Сталинниң тургусканы большевик парлалга өзүлүг улустун парлалгазы болур. Ол болза, коллективтик пропагандист, агитатор болгаш массанын организациячызы, коммунизмин тургузары дээш демиселге партиянын күштүг чепсээ болур. Бистин солуннарывыс миллион-миллион ажилчы чоннар-биле сырый харылаалыг, олар солуннарнын арыннарынга эң чугула айтырылганын көдүрүп үндүреринге дузалажып турар автор активи-биле хүрээлетинген.

Парлалганы сайырадыр болгаш быжыглар дугайында партия улуг сагышты-салып турар. Бистин чуртуу-вустун парлалгазы чыл бүрүлө өзүп турар.

ССРЭ-де парлап үндүрүп турар номнарның чыл бүрүлө тиражы революция мурунда Россияга парлап үндүрүп турган номнарның тиражында 10 катан алып турар. Совет эрге-чагырганын чылдарында 14 миллион экзemplар ажыг номнарны болгаш брошюраларын парлаан. Ылангыя марксизм-ленинизмни классиктеринин ажалдары аажок калбарган. Маркс, Энгельс, Ленин болгаш Сталинның чогаалдарын 889 миллион экзemplар хөйүңү парлап үндүрген. ССРЭ-де номнарны 119 дылдарда парлап турар, оон ишти-де чүлге Октябрьдин Улуг революциянын сөөлүнде бижитки болган улустарның 40 яны-бүрү дылдарында парлап үндүрүп турар.

1913 чылда хаанның Россияга бир

улга 2,7 миллион экзemplар тиражы 859 солуннары үндүрүп турган. Ам Совет Эвилелинде 8200 хире солуннар, 1400 ажыг журналдар болгаш өске-даа үе-үениң парлалгалары үнүп турар. Солуннар болза, бүгү хоорайларда, МТС-теринин политкилдистеринде, улуг бұдүрүлгелер, тудугларда болгаш дээди эртем черлеринде үнүп турар. Оларнын чангыс улга үнер нийти тиражы болчанын 40 миллион экзemplар чедип турар.

Дайын сөөлүндеги чылдарда чер чер солуннарынын четкилери калбарган болгаш оларнын тиражы, хемчээли улгаткан. Республикалар, крайлар болгаш област солуннарынын бир улга үнер тиражы дайын мурундагы денелини ыракта алып турар.

Парлалга болза, большевикчи шың диги өстөрүниң массага таралып, Ленин — Сталинниң партиязынын улуг идеяларын могаг чокка пропагандалап, совет тургузугнуң амыралчы үндешин болур оон политиказын пропагандалап турар. Ол ажил-агай тургузуунуң эң-не байлак дуржулгаларын байдытты, бүгү-ле чаа мурнакчы чүлдери калбаа-биле непередип турар болгаш бурунгаар дүрген депшилге моондак болуп турар яны-бүрү херек чок шаптыктыг чүлдериң узуткаарына дузалап турар.

Солун ажилдакчылары болза, амгы үениң төгүзүн бижири ужурул болгаш оларнын амыралдык бижири болза, демиселдин шуут киржикчилеринге күчүлүг дузаны чедирер ужурул кылдыр, күштү эң-не бичези-биле чарылган тургаш эң-не улуг, эң-не быжыг түнелдерин бээр демиселдин арга методтарын болгаш чепсээ меделдин-биле шил-ил алырына иди болур кылдыр бижириң кызар ужурул деп Ленин өөркеткен.

Совет парлалга болза, Ленин биле Сталинниң айтышкынын удуру-тулга болдургаш чаа коммунизмин нийтелиди тургузарына массаны эң-не үнелиг тодаргай дуржулгаларын пропагандалаар талазы-биле улуг ажилды чорудуп турган болгаш чорудуп турар, совет кижилерин меделердик чорутуун өзүшкүнүн, оларнын патриотчу күш-ажылынын түнелдерин көргүзүшкүш, бистин социалисттик Төрөн чуртуу-вустун күчү шыдалын болгаш алдарын улам быжыгларынга күш-ажылды чаа-чаа маадырлыг чоруктарыне совет кижилерини сорук кирип турар.

Амгы үеде, социализмден коммунизмге чорутуш турар үеде, нажан ажилчы чоннарнын коммунизтик кижизидилгезинин сорулгавы бири черегин ужурулдуулар апарганда парлалганын ролу улуг болгаш харысалгалыг. Совет парлалга болза, кижилерин меделердинде капитализмниң артышкынын алып тилээр дээш демиселди чорудар, ажилчы чоннары чалбыштыг патриотизмин, улустарнын наймаралынын, коммунизмин херезинге бердинген чоруктун өзүшкүнү кижизидер болгаш совет эртемнин, литературанын, уран-чүлдүн моон сонгааргы хөгжүлзениге иди бээр ужурул.

Ажилчы чоннарның коммунизтик кижизидилгезинин айтырыларын чедишкенин шиттирлеринин үндешин болза, марксизм-ленинизмниң улуг идеяларын үргүлчү пропагандалаары болур. Республикалар, крайлар, област солуннары боттарынын арыннарынга пропагандалыг чүлдери, консультацияларны, эки лекцияларны болгаш номчукчуларын айтырылганы харыларын парлап турарлар.

Ындыг болза-да, боттарынын арыннарынга утка талазы-биле коошкак пропагандалыг материалдар көстүп келир солуннар бар болуп турар, чүлдери үргүлчү эвес парлап турар болгаш оларнын темазы кончуг кызы. Ол ышкаш чер-чер-

лерде ном үндүрер черлерин үндүр-ген литератураларынын рецензияларын кончуг ковар парлап, литература талазы-биле эң-не чугула чогаалдарын дугайында сүмелел даңзыларын болгаш чүлдериң парлавайн турар.

Совет кижилеринин культурулуг өзүлзешин дугайында сагыш салыры, культураның байлакшылы дээш, идеология ажилынын бүгү-ле адырларына бедик идеялыг болгаш большевикчи партияны болуру дээш демисел чорудары—ол бүгү болза, бистин солуннарывыстың эң-не калбак болгаш чагаай ажил-чорудулгазы болур ужурул.

Мурнакчы культураның чурту — ССРЭ болза, дыка хөй эртем, культура-чарыдышкын албан черлерлик, өөредилге черлерлик, школарлар, ном үндүрер черлерлик, радио комитеттерлик, театрларлык. Парлалганын, ылангыя бир дугаар ээлчеге солуннар редакцияларынын хүндүлүг сорулгазы болза, социалисттик идеология дээш, совет улустун культурулуг денелин үргүлчү бедидери дээш демиселшишаан, ол албан черлеринин ажилы калбаа-биле чырыдыр болур. Күш-ажылдык бурдүкчүлүү бедидери дээш, бұдүрүлге планынын чедишкенин күсүдери дээш демиселдин күштүг чепсээ болза, социалисттик чарыш болур. Эш Сталинниң чугаалаанын өзүгаар алырга, ол болза, социализмин тургузарынын коммунизтик методу.

Бұдүрүлгеге болгаш көдээ ажил-агайга бұдүрүлге планынын хуусаа бетинде күсүдери дээш ажилчы чоннарнын социалисттик чарыжын бүгү талазы-биле калбартырына болгаш социалисттик чарышка кирип турарларын одуруунга хоорайнын болгаш көдөзүнү миллион-миллион чаа-чаа ажил-ишчилерин хаара тууар талазы-биле парлалга партия организацияларына идея-кейлиг дузалажып турар. Москва-нын демир орук ажилчыларынын организациясы бир дугаар коммунизтик суботник дугайында чүлдү «Правда» 1919 чылдын май 17-де парлааннан бээр 33 чыл болуп турар. Ленин «Улуг эгелзешкин» деп бодунун алдарлыг ажилын ол чүлдү дугайы-биле эгелзэн. Ол чылдарда социалисттик чарыш миллион-миллион совет патриоттарын күчүлүг чарылбас шимчээшкени калбарган. Социалисттик чарыштын ам кол сорулгазы болза, шех, бұдүрүлге бүрүзү доктааткан номенклатура болгаш ассортимент өзүгаар күрүнө планынын ыяавыла күсүсеп тургаш шынар талазы-биле көргүзүлгелерин үргүлчү кижизидер болур.

Парлалга болза, күш-ажылдын бұдүрүлчүлүг бедидери дээш, продукциянын шынарын экижидери, чаа техниканы непередери, камналганын шыныгы чуруму дээш, иштиги курлавыларын шың аягылаары дээш демиселди чорударына ажилчы чоннарга бүгү талазы-биле дузалажып.

Көдээ ажил-агайның кол сорулгазы болур көдээ ажил-агайнын бүгү культураларынын дүждүн бедидер, нийтинин малын продуктулуун өстүрүшкүш, баш санан көвүдедир сорулганы күсүдери талазы-биле социалисттик көдээ ажил-агайнын ажилдакчыларына бүгү талазы-биле дузалажыры солунуң хүлээлгези болур. Колхозтарын моон сонгаар организация, ажил-агай талазы-биле улам быжыгларынга, көдээ ажил-агайның Уставын шыныгы сагымынын айтырылганы парлалганын кижээлгенин төвүңге турар ужурул. Колхоз Уставынын үрекчилери-биле, колхоз өнчүзүнүн самчыдакчылары-биле шыныгы демиселди солун чорудар хүлээлгези.

Он-он болгаш түс-чүс муң чаарткычларынын бұдүрүлге талазы-биле мурнакчы дуржулгалары — бистин чурттуң үнелеп четпес байлаа болур. Ол дуржулганың өзүлүг идири болуру, эң эки бұдүрүлгелерин болгаш колхозтарын, ажил-

чынарнын болгаш колхозчуларын чедишкенин чыып, байдып непередери болза, парлалганын эң-чугула сорулгаларын бирээни. Чаарткычларын дуржулгаларын хөйге непередир талазы-биле солун пропагандист болур ужурул. Кажан мурнакчыларын дуржулганын практик кырынга, херек кырынга аягылаарын, ону бұдүрүлгеге непередирин чедип алган сөөлүнде бодунун организацияны хүлээлгезин солун чүлге ынаарда күсүдери.

Социалисттик чарыштын шың чырыды болза, четпестерин болгаш чарыштарын дугайында большевикчи шүгүмчүлөдүн калбаа-биле сайырадыры болур. чүгө дээрже, социалисттик чарыштын боду болза, чыдып калган чорукту болгаш өске-даа хажыдышкына удурланган массаның ажил херекчи революстун бот-шүгүмчүлелин көргүзү болуп турар.

Бистин солуннарывыс болза, совет нийтиледин хөгжүлзешинин шимчедир күжү болур большевикчи шүгүмчүлөдүн болгаш бот-шүгүмчүлөдүн калбартыр талазы-биле партиянын чидиг чепсээ болур. Парлалганы сорулгазы болза, адаандан болган шүгүмчүлөдүн идеялыг деткири, бұдүрүлгелерин, колхозтарын, албан организация черлеринин ажилында четпестерин шиттирли-биле илередип, бюрократтарын, өске-даа четпестик ажилдакчыларын, шүгүмчүлөдү кызыкчыларын, күрүңге хора чедирип турар кижиле бүрүзүн илередип ужурул. Шүгүмчүлөдүн нийти партияны, күрүнө сонургалынын чурумун өзүгаар чорудар ужурул. Шүгүмчүлөдүн боттангыр болдурарда ажил херекти хангызы-биле көөр, четпестерин чылдагаанын илередип болгаш оларын чылдагыны эки түнелдик хемтегерин сүмелзери чугула.

Шүгүмчүлөдүн болгаш бот-шүгүмчүлөдүн аяны-биле чорудар херек. Чамдык удурутурган шүгүмчүлөдүн материалды парларанын бетинде ыяавыла чепсээредип алырын солун редакцияларында непер турарлар. Чамдык редакцияларда шүгүмчүлөдүн материалдарын эдил болгаш чымчадып турар. Алышты бажында үндүреринден коргар, четпестерин шүгүмчүлөдү ринден ойталаар кижилерин партия шыныгызы-биле буруу шаап турар. Шүгүмчүлөдүн материалдар, чагаалар болгаш меделер болза, ажилды экижидеринге нийти чон сонургап турарынын көргүзүү, массанын политиктик идеялынын, бистин күрүңгезини быжыглар дугайында оларнын сагыш салышынын көргүзүү болуп турар.

Бистин солуннарынын идея-политиктик денелин бедидеринин, оларнын ажилын үргүлчү экижидеринин чугула чүлдү, масса номчукчулары-биле сырый харылаазы, ажилчыннарын, колхозчуларын болгаш интеллигенциянын төлөлекчилерин ортузундан авторларын калбак активни солуну долгадыр тургузары болур. Парлалга органы «...Кажан беш удуруткучу болгаш доктаамал бижип турар литература ажилдакчыларынын бүрүзүңге беш чүс болгаш беш муң литература ажилдакчылары эвес ажилдакчылар онаажып турар болза, ынаарда дигер болгаш амыралчы болур деп В. И. Ленин өөркеткен (В. И. Ленин Чогаал., т. 7, арын 490). Хөй эвес кижилерин чүлдери болгаш материалдары-биле, бодунун штаттыг ажилдакчыларынын материалдары-биле долдуртуруп турар, ажилчыннарын болгаш колхозчуларын чагааларын херекке албас солун бодунун массалык болурун чидер. Ол анаа хүлээткен сорулгаларын чедишкенин күсүсеп шыдаас.

Большевик парлалга болза, бүгү депшилгелиг кизи төрелгенин мурунга тайбың, демократия болгаш социализм дээш демиселчи болуп турар. Делегейде эң-не хостуг болгаш демократтыг совет парлалга улустарнын эрге-ажыныга бараан болуп турар.

Мөгечи болгаш сатыныкчы буржуаз парлалга, эң ылангыя АКШ-тын парлалгазы, ажилчы чоннары дарлаарынын сорулгазына бараан болуп турар. Делегейин чаа дайынын кыпсыр талазы-биле калчаалыг кампанияны чорудуп турар. Капиталисттерин холуңда парлалга болза, байырынын чепсээ, массаларын мегелзешинин чепсээ болуп турар.

Совет парлалга тайбың дээш демиселге бүгү делегейин депшилгелиг парлалгазынын мурнуку одурунда туруп турар. Совет парлалга чаа дайынын империалисттик кыпсыкчыларының агрессив планнарын илередип турар, ССРЭ-ниң тайбыңга ынакшылдыг политиканын калбаа-биле пропагандалап, бүгү делегейде тайбынын чөлөңгичи бистин Төрөн чуртуу-вусту быжыгларын дээш совет кижилерин маадырлыг күш-ажылыче организациястап турар.

Совет улустун коммунизтик тургузугун херез боттандыр дээш демиселгине бистин парлалгавыс идея-кейлиг дузалажып турар.

В. ПОДКРКОВ

БИСТИН НОМЧУЧУЛАРЫВЫСТЫН СӨЗҮ

Мээң шынчы өңнүүм

Мен Таяды районун «Красный партизан» колхозтун кежигүүнүгө киргеш, ыңчан эзулуг-ла хостуг чагай, күш-ажылды билген мен. Колхозтун хоюн кадарып, чыл бүрү-де-ле багай эвес көргүзүлгөнү чедип ап турганым дээш мени совет чак дээди шаңнал — Ленин ордени-биле шаңнаан.

Чазактын улуг шаңналы мени сорук киирбишаан ажылымын улам чедишкенин болдурарынын харысалгазын улгатырган.

Нитинин малын өстүрүп сайыра-радырда малды советтин мурнакчы зооветеринар эртемнин негедезин эзугаар ажаарынын болгаш малдык мезу шынарын болгаш продукту-дуун бедилеринин сорулгазы мээң мурнума тургустунуп келген.

Мээң болгаш өске-даа колхозту-тараачынарын ол сорулганы чедишкенин күөсөдиринге совет пар-далга — төп болгаш область база район солунары бистерге улуг дузаны көргүскөн.

Мен чоокка чедир бижик билбес турган мен. Бижик билбес чорук мээң амдыралымга, ажылга эки түнөлдө чедип алдырма дика моондактарны ужураштырып тур-ган. Мээң ол бергедээшкенимге кол-хозта партия эге организациязынын чоруткан култармейжилери улугу-биле дузалаан. Олар мени бижикке өөретпешаан, солунарны үргүчү номчуп берип турганнар.

Бижикке өөренип алган чоруум мээң амдыралымга улуг байырдал болган. Мен солунарны, номнар-ны номчуп, оон сонугураан бүгү-ле айтыргаларымга харыларны ап турар аларган мен. Колхозтун мал фермазынын ажылдакчылары, мал ажаарынын айы-биле суурдан элээн ыракта чурттап турар бис. Ынчалза-даа бистер солунарны, журналдарны ай-шаанда ап, ону чөп-

ажылап турар бис.

Солуннарда парлатынып турар мурнакчыларнын дуржулгазын өө-рө-нүп, ону бодумун практиктиг ажылымга холбаштырышаан, ажы-лымдын чедишкенин улам-на көвүдөдүп турар мен. Эрткен чылы ажаап турар хойларымнын 100 төрүүр хой бүрүздөн 118 хураган-нары ап, өстүргөн мен. Бо чылын мээң ажаалгамда 600 баш төрүүр хойлар бар. Олардан эңир чылгы-зындан хей хураганнары алып дээш улуг күштү үндүрүп турар мен.

Бистиң колхозтун хойжулары хой фермазынга каракул уксаалыг хой-ларны өстүрүп непередир талазы-биле, база чылгы мал фермазынга үстүү-енисей болгаш буденовчу уксаалыг чылгы малды өстүреринин талазы-биле элээн ажылдарны кыл-ган. Бо улуг сорулганы чедишкенин күөсөдиринге мурнакчыларнын дуржулгазын болгаш мал ажылы-нын тускай эртемнигеринин сүм-э-зин алары биске улугу-биле негетип турар. Бо айтыргалары болгаш өске-даа ажыл-агыйнын адырла-рынга мурнакчыларнын дуржулга-зын, мээң чагыдып алган солунар-ым: «Тувинская правда», «Шын», «Большевик» солуннар ховар пар-лап турары хомудангыч. Моон сонгаар бо солуннар бистиң күзөн мате-риалдарывысты парлаарына идеген турар бис.

Ленин — Сталинның тургусканы большевикчи парлаганын хүндө мээң болгаш миллион-миллион мен ышкаш совет кижилеринин ажы-ламдыралынын солунун улугу-биле дузалап турарын «Шынын» номчучуларына улуг күзөлдөм-биле чугалавышаан моон сонгаар оон ажылынга идепкейлиг киржири-нин хүлээндим.

О. НОККАЙ.

Таяды районун «Красный парти-зан» колхозтун колхозчусу.

Солун бистиң кижизидикчивис

Ажыл шагы төнгенин соонда, кежээнин-не солунарны номчуп турарын амдыралымга чурумчудуп алган мен. Солуннарнын мурнуку чүүдлерин, бистиң Төрээн чуртувус-та коммунизмин улуг тудуглары-нын күөсөдирин турарынын, советтин болгаш улус демократиязынын чур-тарынын ажылчы чоннарыннын тай-бын күш-ажылынын болгаш капи-талдын чурттарында ажылчы чо-нун хосталга, демократия дээш им-периалистерге удур чорудуп турар демиселинин дугайында бижип тур-ар чүүдлерин үргүчү номчуп тур-ар мен.

Солуннарда коммунизмин тургу-зуп турар совет кижилеринин күш-ажылынын дугайын бижээң чүүд-лерин номчаан санымда-ла Төрээн чуртумун дугайында улуг чорга-ралды болгаш өөрүшкүчү ап турар мен.

АКШ-тын, Англиянын трумэнчи-черчиллы өлүрүкчүлөрүнүн чору-дуп турар өлүрүкчү чоруктарынын дугайында меделелдерин номчааш, мээң жүрэмнин оларны көөр хөңү чогу, доктаатынмас-килен-нээшкени-биле долдунар.

Бо бүгү чорук бодунун түнөли мээң амдыралымга артырып, совет кижилеринин күш-ажылынын чоруу тайындыны быжыгалаарыга, бо-гү кижилерге аас-кежиктиг чагай амдыралды тургызарынга херек дээрзинге мени улам-на бүзүрдөй турар. Ынчангаш ажыл үлүмүнү үргүчү-ле ажыр күөсөдүп турар мен.

Солуннарда парлатынып турар мурнакчыларнын дуржулгазы ажы-

ды нитизи-биле экижердирге, чаа-чаа мурнакчыларнын көвүдөдиринге улугу-биле дузалап турар.

Чоокта бистиң районун «Больше-вик» солуну Бай-Хаакта райулет-пур комбинатынын ыяштан нарын херекселдер кылар цехинин ажы-лы-нын, ажыл нормазын хүн-бүрү-де-ле 150 хуудан өөзш эвес күөсөдүп турар эш Биче-оолдун мурнакчы дуржулгазынын дугайында чүүлдү парлап үндүргөн. Ол чүүлдү цехтин бүгү ажылчынарыннын хуралынга чугаалашкаш, кижилер бурузу эш Биче-оолдун аргазы-биле ажылдар дугайында социалистиг хүлээлгени алган. Оон түнөлдө, ам цехте элээн аылчынар эш Биче-оолдун дуржулгалыг аргазын өөренип апкан болгаш ажыл нормазын ажыр күө-сөдүп турар аларган, ыңчаарга цехтин ажылы нитизи-биле база-ла экижээң.

Совет парлаганын арныдан бистер Төрээн совет чазавыстың, большевиктер партиязынын болгаш улуг башкы Сталиннын совет кижилер-нин материалдыг болгаш культуруг-амдыралын экижердир дээш үндү-рүп турар улуг сагыш салымынын үргүчү-ле көрүп турар бис. Дардал болгаш мелчүдү, аштагы, түрэнги чоруктар чок, кижилерин хосталгазын, аас-кежин хандырган, шынчы чорукту Сталинчы Конституциянын чуртту Совет Эвилелинин хамаатызы болганымга чораарланыр мен.

А. СТРЕЛЬНИКОВ.

Бай-Хаак райулетпур комбинаттын дарганы.

Белернин кулунаашкынын болгаш эдержилгезин эки эрттирер

Чылгы мал ажылынын ажылдак-чыларынга эң-не харысалгалыг үе-келген — белерин кулунаашкыны болгаш эдерширилгези эгелзэн.

Чылгы малды шынар талазы-биле экижердир, кулунаашкынын менди чагай эрттирер болгаш кадык-шыраак, күштүг, эки шынарлыг кулунаарны алары хамыктын-на мурнунда аскырларны болгаш бел-лерин эдерширилгези канчаар бел-тээрзиндер хамааржыр.

Ол сорулга колдуунда-ла чаксы-үеде, кажан чылгы малды эдерши-тиреринге белеткээрден болгаш ону үлгерилгэ эрттирерден шип-тирлетирер. Ынчанган ужурунда аскыр бурузу ол үеде чедир уре-талазы-биле шынгы хынаттыган тур-ар ужуруг. А бир эвес оон ажаал-га-тежээлин экижидип тургаш үр-гүчү чоруун экижердир аргажок чок болур болза, ону баштай эмнээш, оон соонда эдерширилге кампания-зынга киирери чугула. Малдын бол-базыраткан болгаш бөдүүн чеме-ринин ийн-үш хевирлеринден тургу-стунган долү үнелиг болгаш янзы-туур чөм-биле малды чемгерер чорук улуг ужуру-дузалыг. Ынчанган ол чемгерилгезин үезинде бөдүрүк-чү аскырлар эмни эрттир семирбе-зин, бодунун денгелин эдерширил-ге үезинде оскунмазын хайгаараар-чы чугула. Оларны чемгерерин шы-нгы чорудар херек: чемин хемчээ-лин — 100 килограмм динг деңиз бурузунге-ле 2 чүүл чөм кылдыр доктаадыр. Оон иштинде хайлган белок чөм бурузунге-ле 90—100 грамм болур ужуруг.

Моңу барымдалаш, эдерширил-гези үезинде 500 килограмм динг деңизилгэ аскырга моон адаанда киж-ке хемчээлди чөм хереглетинер: эки шынарлыг сизини 9—10 кило-граммын, суланы — 4—5 килограммын, кызыл-тастын, чинге тараанын отрулунун — 2 килограммын, бол-гаш дусту — 30—40 грамм бээр. Ос-ыйтай чинге-тарааны, чочаа тара-ны, арбайны болгаш кукурзаны бээрде, чүлге соктап, чууруп каан болза ам бээр ужуруг.

Бир эвес бөдүрүкчү аскырларнын үезинин шынары багай болур бол-за, анаа бээр чөмгерге немелде кыл-дыр хүнүнчү-не 10 литр чедир сүттү болгаш 5-тен 10 чедир чиг дагаа чуургазын берип болур.

Аскырнын бөдүрүкчү ажылы оон кады турар белеринин саны-биле, оларнын кулунаашкынында бол-гаш оон мурнунда чылдарда каш чаш малдарны өстүргенин тен тола-рашп көөр.

Чедишкен наздыг аскырга 20—25 санныг бөлүк белерин, а анык аскырга — 12—15 белерин тускай үзүп кааш, анаа онаалгалыг эдер-ширилгени ажылаары тергини чугула. Эдерширилге үезинде ы-ндыг аскырларны чылгы чөмгерге аш-карып-чөмгерери чугула. Сайзырадып кылган мал чөм хүнүнчү-не 3—5 килограмм чедир берип турар. Мын-

дыг чүүдлерин шынгы сагып тур-гаш, аскырларны чөп ажылаар чорук тергини эки түнөлдөй болур болгаш белерин 95 болгаш 100 хуу-зу ыяаыла кулунаар.

Урелиг аскырларнын үезинин шынары болгаш оон эдерширилге үезинде ажаалга-тежээлге-даа үр-гүчү хайгааралда турары чугула. Таяды районун «Кызыл партизан», «Революциянын чалбыжы», Бий-Хем районун «Кызыл тараачын», Каа-Хем районун Ворошилов ат-тыг болгаш Улуг-Хем районун «Күш-ажылдыг хостуу» колхозта-рынга ындыг боозадышынын аргазын ажылаар чорук болза, чер-черин аштарыннын шынар тала-ларын дика экижердирге улуг дет-кимчелиг болур.

Бо бүгү чүүдлерин барымдалаш тургаш, аскырларны эдерширил-гези белеткээш, а белерге кичээлгэ салбас болза хоржок. Чаш кулуун чок болгаш денгел-күжү багай, азы эмни эрттир семис белер кулуун эм-зирип турар белерден боозаары, бер-ге болур дээрзи биндингир болгай. Ынчангаш кызыр, анык белерин эдерширилгези база-ла аскырлар ышкаш белеткээр алаар. Чир чө-минге немелдени бээр: суланы — 4 килограмм чедир, эки шынарлыг сизини — 10 килограмм чедир бээр болгаш саваяны база немештир берип турар.

Часкы хову ажылаарынын мурнуу чарында боос эвес белерин, ол ыш-каш анык белерин эдерширилге кииртен турар ужуруг. Ол чорук болза, ажыл-биле капсырлашаан-нын ужурунда эдерширткен бел-лерин санын көвүдөдир болгаш ку-лунаар чоруктуң санын көвүдөдир арганы берип турар.

Белерин боозаанын май болгаш июнь айларда хынап тургаш, бооза-ваан белер турар болза, оларны эдер-ширилгези база катап киирери чугула. Ынчаарга белерин боос ту-рар үезинде ажаалгазын, чөмгерил-гезин эң-не шыны-биле организа-стаар чорук болза, беден кадык-шыраак кулууну аларынын үезини болур турар.

Боос бени кулунаарынга чедир ийн хире ай артканда ажылдан хос-таар чорук дээрге, кулууну кадык-шыраак болгаш четчири-биле алы-рынга улуг ужуру-дузалыг дээрин практика көргүзүп турар.

Чылгы мал ажылдакчылары бо шиптирилгэ болгаш харысалгалыг чугула ажылдын үезинде эрткен чылдыгында даа артык күжениш-кени-биле бүгү дурумнерин шынгы барымдалаш деп тусмаккай ажыдап, ам эгелээр кызуу чурт чылгы мал-дын эдерширилгезин организа-стаары болгаш ону бедик денгелге эрттирерин чедип алып хүлээлгелиг.

К. МАТВЕЕВ.

Областын кэдээ ажыл-агый эрге-лелин чылгы мал ажылынын кол зоотехниги.

„Правда“ мээң хүн-бүрүде кылар ажылымга дузалап турар

Бисте дыка хей солуннар пар-латынып үнүп турар. Олар шуптузу-ла бистиң ажылымыска дузалап, бисти өөредип, ажылдык байлак-тыг мергежилинге бисти хүн-бүрү-де өөредип турар. Ындыг-даа болза, мен «Правда» солунга онза ынак мен. Ол мени кылып турар ажы-лымга хүн-бүрүде өөредип турар. Мен бодум ВКП(б) райкомунун партия кабинетинин эргелекчизинде ажылдап турар мен. «Правда» солунга үнген материалдарны кончук кичээлгелиг номчуп, ында кирген мээң дорт харылап турар ажылым-га хамаарышкан материалдарны конспектилеп ап турар мен. Бистиң партия кабинетивис про-

пагандистерге семинарларны кылып берип турар. Орта база-ла «Правда» солун биске дузалап турар. Ол солунда партия ажылынын бүгү-ле байлактары дуржулгалары бижитин-ген турар. Ону бистер боттарывыс-тын кылар ажылымыска ажылап турар бис.

«Правда» бистиң орус дылга өө-рениригиске база дузалап турар. Ленин — Сталинның дылынга бижит-тинип үнүп турар «Правда» солун-нун номчукчусу болуп турарым-биле мени улуг өөрүшкү бүргөп турар.

М. МААДЫР-ООЛ.

ВКП(б) Кызыл райкомунун партия кабинетинин эргелекчиз.

Солундан өөренип турар мен

Парлаалга болза, массаны кижизидеринин күштүг чөпсө деп большевик партия айтып турар.

Мен, бистиң областың «Шын» солуну 1938 чылдан бээр чагыдып ап, номчуп ажылап келген мен. Солун болза, мээң үжүк-бижикке өөрен-иригге дузалап турар. Бүгү деле-гейде чүү болуп турарын, бистиң Төрээн чуртувустун чечектелип турар сайзыралын билеп аларынга солун-нун ажык-дузасын денээр чүбө тыпса мен. Солуннун материалын номчааш, Төрээн колхозумунун ажыл херээ дээш күш-ажылы көдүрүлүш-күчүе улам сорук кирип турар мен.

1941 чылдан бээр «Шын» солун-нун материалын ажылап, чоңун ортузунга агитас-массалыг ажылды чорудуп келген мен. Ылангыя ам-дызында радио дамчыдылганын ды-

навайн турар бистиң көдээ черге солундан өске идегелдиг чөпсөк, бай-лак материал чок. «Шын» солуну агитас-массалыг ажылга ажылавы-шаан, сөөлгү чылдарда чагыдып ал-ган солунарымын дептерлей көк-теп ап турар мен. Солуну мээң ка-дыкым болгаш урулгарым база ном-чуп турар.

Большевик парлаганын хүнү — май 5-те «Правда» солунун 40 жыл болганын өөрүп байрлавышаан, моон сонгаар солун парлаганын үр-гүчү ажылап, бодумун полит-би-лимин бедидип, солунуну матери-алын, оон чидиг сөстөрүн колхозчу массага ай-шаанда таныштырар мен.

К. ЧАДАМБА.

Улуг-Хем районун Эйлиг-Хем сумуда Сталин аттыг колхозта пар-тия эге организациязынын секретари.

Коллективтиг пропагандист, агитатор болгаш организацкчы

Бо хүн — большевик парлаганын хүнү. Дөртөн чыл бурунгаар, 1912 чылда Май 5-те И. В. Сталиннин инициативасы-биле В. И. Лениннин айтымышканын эзугаар тургускан «Правда» солунун бирги номери чырыкче үнгөн. «Правданын» үндө-зилетинген хүнү болза, оон чачыл болган байырлалы, массалыг больше-вик парлаганын төртүнүп кел-генинин хүнү аларган. «Правда» солун үнүп эгелзенин соонда, уда-ваанда В. И. Ленинни бижээни болза: «Петербургтун ажылчына-ры хүн-бүрү үнер ажылын солунун тургускаш — хөөрөмчи чокка чуга-лаарга төөгүлүг, улуг херекти бүдүр-генер.

Большевик парлагала бодунун тур-густунуп келгенин баштайгы хүн-нүнд эгелзэн-ле бистиң партия-выстың күчүлүг чөпсө, Ленин — Сталинны улуг херээнин тийлелге-зи дээш демиселге массанын коллек-тивтиг пропагандиз, агитатору бол-гаш организатору болуп келген.

«Парлаалга болза, чүлге хүн-бүрү эвес, харын шак бүрү өзер ужуру-луг, — ол дээрге, бистиң партиянын эң-не чидиг болгаш эң-не күштүг чөп-сөз — деп эш Сталин өөредип турар.

Бистиң парлагалык бодунуң бү-гү ажыл-чорудулгазынга совет тур-гузутун амдыралыгы үнденин болур большевик партиянын политика-зын удуртулга болдуруп турар. Солуннар болгаш журналдар болза, марксизм-ленинизмни идеясын мас-санын ортузунга непередир, ажыл-чы чоннары коммунизм тургузууш-кунунуң улуг программасын күөсө-диринге мобилизастап турар. Комму-низм тургузуучуларнын инициати-вазын, чогаалдыкчы бодалдарын оту-руп, социалистиг чарышты калбар-тышаан, большевик парлагала бол-за, совет улустун боттарынын арга-мергежилни долзуу-биле калбартып, Төрээн чуртунга улуг ажыктыг чүүдлерин бүдүрүп бээринге дуза-лап турар.

Совет Эвилелинни улустарынын политиктиг меделеринин болгаш культуруг денгелин өзүдөзенин дугайында коммунист партиянын үргүчү сагыш салып турарынын ачызы-биле бистиң областа больше-вик парлагала дүргөни-биле өзүп бол-гаш сайзырап турар. Ам үеде бистиң областа дөрт область болгаш 7 районнар солунары үнүп турар. Ол солуннар боттарынын арнын-нарына Ленин — Сталинны тийлети-рбес улуг идеясын массага неперед-дип, салдынып турар сорулгаларын ажылчы чоннарын чедишкенин күөсөдиринче идепкейни көдүрүп тур-ар.

Ам үеде область типографиязын-да 6 линоинтер болгаш дептер кыл-дыр, парлаар машиналар бар. Ол машиналар күш-ажылдык бөдүрүк-чүдүн бедилеринге техника талазы-биле улуг аргаларны тургузуп, ном дептерлер продукциязын бүдүрүп үн-дүрерин калбартып турар. Поли-графчы-стахановчуларын аразында Н. Пономарева, А. Малышкина, И. Откек-оол ышкаш парлаарынын техниказын өөренип шиптээлди ал-ган, ажыл нормазын хүн-бүрү ажыр күөсөдүп туралар хей.

Областы типографиязын өрүк-чүзү, коммунист эш Шертеп, ком-сомолчу-аныктар бригаданын бригадир эш Земцова, база эш М. Бады эш К. Кузнецова ышкаш ажыл нормазын хүн-бүрүде 125—130 хуу күөсөдүп, күш-ажылга сан бол-гаш шынар талазы-биле бедик түн-нелдерни көргүзүп туралар хей. Ол ышкаш линоинтистер эш Лыско-ва, дептерлекчи эштер Федорова, Толстикова, Мальцева күш-ажылга бедик бөдүрүкчүлүг чорукту база көргүзүп турар.

ВКП(б) ТК-нын айтышынын удуртулга болдурбушаан, ленинчи-сталинчы «Правданын» шыларан-чы үлгер-чижээнге өөренимшаан, Совет Тыванын большевик парла-газы областын экономиказын болгаш

национал хевирлиг, социалистиг ук-ка шынарлыг культуразын социали-стиг өзү-биле чарттарынын херээнге, ажылчы чоннары боттук-дириг совет патриотизмге, улустарын акы-дукма найыралынга, коммунизмин херээнге кызыгаар чок бердиринге кижизидеринин талазы-биле обла-стын партия организациязыга улуг дузаны көргүзүп келген болгаш көр-гүзүп турар. Масса-биле сырыл хар-рылаа — большевик парлаганын эң чугула принципи болур. Ол хар-рылаанын күштелишкенин чир көргүзүп болза, область болгаш районнар солунарынын редакция-ларынга партия активтеринден бол-гаш айлчылардан, колхозчулардан, интеллигенттерден кээп турар чагааларын көвүдээни болгаш автор активтеринин калбарганы болур. Чижээ, «Тувинская правда» солун-нун редакциязынга 1949 чылда 2850 чагаалар, 1950 чылда 4370 чагаалар, 1951 чылда 4980 чагаалар, бо чылдын баштайга үш чартык айла-рында 1660 чагаалар келген болуп турар.

«Шын» солунун редакциязынга чагаалар кончук хөйү-биле кээп тур-ар аларган. Бир эвес 1949 чылда 3157 чагаалар келген болза, 1951 чылда 5969 чагаалар келген, бо чыл-дын бирги кварталында 1712 ча-гаалар келген.

Областы солунарынын автор ак-тивтин аразында: сапог мастерс-казынын ажылчын эш Санников, Сүт-Хөл районда башкы эш О. Алек-сандр, анык чогаалчы эш Кюзе-гов, ВКП(б) Чаа-Хөл райкомунун секретари эш Бугалдай, ол-ла рай-онда зоотехник эш Онга, Бий-Хем районунун «Сталинец» солунун редакциязынын ажылдакчы эш Каваа-Сарыг, ВКП(б) Сүт-Хөл райкомунун партия кабинетинин эрге-лекчиз эш Борбай-оол, Чөөн-Хем-чик районун «Коммунист орук» колхозунда партия эге организаци-язынын секретари эш Бора-Көже,

«Тыва алдын трестинде» партия эге организациязынын секретари эш Лепешкин олар ышкаш солунарга хүн-бүрү хей материалдарны бижип турар идепкейлиг автор-активтер хей.

«Тыванын аныктары — Моло-дежь туву» солунун редакциязын идепкейлиг бижикчилери болза: Кызыл районун «Чербиде» эге шко-ла башкызы эш Нугуурак, Шагаан-Арыг тыва ортумак школанын баш-кызы эш Петров, ВЛКСМ Бий-Хем райкомунун секретари эш Серебрен-ников, Барыин-Хемчик районун «Большевик» колхозунда комсомол эге организациязынын секретари эш Очур болгаш оон өскелер-даа. Ол ышкаш, районнар солунарынын автор-активтеринин саны өзүп тур-ар, ылангыя «Ленинчи орук», «Сталинец», «Большевик» солунар-нын редакциялары автор-активтер-биле ажылды дыка эки организастап турар.

Солуннар болгаш ном үндүрерин тускай эртемин чедишкенин шиптээлди ап турар журналист кадрлар өзүп турар. Областын ном үндүрер чепи К. Маркс болгаш Ф. Энгельстин «Коммунист пар-тиянын манифестиз»; В. И. Ленин-ни «Чуну Кылыр»; «Демократ-тыг революцияга социал-демокра-тиянын ийн тактиказы»; И. В. Сталиннин «Ленинни айты-рылары», «Марксизм болгаш дил эртем» деп шыгаралыг чогаал-дарын болгаш «ВКП(б) төөгүзү-нүң допчу курусу» тыва дил кы-рынга очулдураш парлап үндүргөн.

Ол ышкаш тыва дил кырында орус хоочун чогаалчыларын бол-гаш амгы совет чогаалчыларын дыка хей чогаалдарын парлап үн-дүргөн. Ылангыя Лермонтовтун «Бистин үенин маадыры», Пушкин-ниң «Капитан уруу», Горькийниң «Макар Чудра» болгаш «Челкаш»; Шолоховтун «Андарган кур чер», Б. Полевойниң «Бистер совет кижилер бис» деп чогаалдарын болгаш тыва чогаалчылар — С. Токаның «Араттын сөзү», О. Сагаан-оолдун «Сумудан келген оол» деп чогаал-дарын болгаш Л. Чадамбанын шү-лүктөрүн база парлап үндүргөн.

«Бо хүн — Майнын 5-те, бистиң областын солунарынын болгаш ном үндүрер черинин база полиграфия-нын ажылдакчылары боттарынын ажылында туруп турар чептерин шиптирилди-биле узуткаарычче, большевик парлаганын мурнуң партиянын салган улуг сорулгаларын чедишкенин күөсөдиринче бүгү күштерин мобилизастап ужуру-луг. Солуннарнын ажылдакчылары автор кадрларын солунун чөлөк-жиги, оон үнелиг капиталы кылдыр көрүп, оларнын-биле ажылды эки-жидип, масса-биле харылаанын амыр-дыш чок быжыглаар херек. Бистиң районнарывыс бурузунде тудушкун талазы-биле эң-не янзы-бүрү дуржулгаларын шиптээлди алган кайгамчык эки кижидер бар. Олар боттарынын инициативазы-биле солунарын арныннарыга ажылынын байлак дуржулгазын, чартыкчы саналдарын — непереди-ринге, чептеринин узуткаарына хамаарышкан чөмгөлгөни бижип турар. Солуннарнын редакциялары болза, ол мурнакчы кижилер-биле быжыг харылаанын тургузуп, олар-га бүгү тала-биле дузалаар ужуру-луг.

Большевик парлаганын ажылы-нын кол методу болза, шүгүмчүлө болгаш бот-шүгүмчүлө болур. Бо дугайында эш Сталинның өөредип турары болза: «Большевикчи өзү-биле боттарывыстың ажылыныста чептерини болгаш чазыгларны ажы-биле болгаш ак-сеткилдеси-биле айтып илеретпес болзувуса, бурунгаарлаар орукту боттарыны-ла дуглап турганывыс ол болур. А бистер бурунгаар шиптээлди кузеп турар болгай бис. Ынчанган бурунгаар шиптээлди кузедип бол-ганыныс ужурунда бистер боттары-выстын эң тугула сорулгаларывыс-тың бирээзинге ак-сеткилди болгаш революсочу бот-шүгүмчүлөдү салыр ужурул бис. Ол чокка бурунгаар шиптээлчи чок. Ол чокка хөжүлдү-де-даа чок». Совет Тыванын пар-лагалынын ажылдакчылары болза, улуг баштычынын ол айтышынын большевикчи быжыг төлөптү-биле боттандыры эң чугула. Солуннар редакцияларынын хүлээ-

гези болза, парлап турар мате-риалдарын үре-түнөлдөй болурун-че, кабы бир организациязыг испе-хынадыры-биле чоруткан мате-риалдарынын түнөлдөй болурунче доктаамал сагыш салыр ужуруг.

Типографиянын, ном үндүрер чер-нин болгаш ном садыйнын ажы-дакчыларынын мурнунда улуг сорул-га туруп турар. Бар турар байлак техниканын күжүн долзуу-биле ажылаар болгаш бедик шынарлыг продукцияны бээр, политиктиг, тех-никтиг, чечен чогаал болгаш өске-даа литератураларын парлап үн-дүреринин планы ай-айы-биле, квар-тал-кварталы-биле күөсетинген тур-зун дээш, бөдүрүп үндүрүп турар продукциянын идеилги, литерату-ралыг денгели, полиграф талазы-биле каасталгазы бистиң партия-выстын негеп турар негедезин хандырган турары дээш ажылдаар херек. Совет номнарын бистиң областың бүгү-ле азыг-булунаары-га чедир, чурттакчы чонун бүгү-ле калбак кезектеринге чедир чогуур үезинде неперээр дээш ном са-дыйнын ажылдакчыларынын бүгү-ле күштери ынар угланган турар ужурулуг.

Парлаалга ажылдакчылары со-циалистиг чарышты калбартыр-нын, марксизм-ленинизмни идея-зын амыр-дыш чок пропагандала-рынын, бедик дүжүт дээш демиселге массанын-организастаарынын, үлөт-пур бөдүрүгелерин планнарын чедишкенин күөсөдиринин, нити-нин мал ажылынын болгаш кол-хозтарга тудугларын планнарын күөсөдиринин айтыргаларын база ажылдын чедишкенин бурунгаар-лаашкынын шактык болур ажыл-га ээлдек эвес, үзүктелишкенин болдурар чоруктарга удур демисел-ди, техникалыг депшиле дээш демиселди кичээлгенин төвөгү тургузар ужурулуг.

Большевик парлагала болза, бүгү делегейге тайбын дээш, бистиң чуртувуска коммунизмин тийлел-гези дээш бодунун улзуунун демисе-лени шыныча бараан болур ужурулуг.

Д. РЫЛОВ.

Колония болгаш чурттык колония чурттарда национал-хосталгалыг шимчээшкин

(Уланчызы. Эгези № 86 (2516) солууда).

Колонияларнын чурттагылары эч-чуттан болгаш аарыглардан өлүп турар. Франциянын Барын Африказында 200 муң ажыг кижипроказа деп аарыгдан араан, а ыңдыг турбуже ында 16 миллион чурттагы чоңа чүглө 15 эмнелге чери бар.

Колония болгаш хамаарылгалыг чурттарнын дарлаттырган улустары боттарынын хосталгалы болгаш хамаарышпас чоруу дээр өзүп турар күш-биле демисеип турарлар. Оларнын демисели болза, ам чаа таарымчалыг байдалда, социалисттик лагеринин күчүлүг өзүшкүнүн болгаш быжканынын байдалдарында, капитализм лагеринин кошканынын болгаш капиталисттик чөрүлдээлерин улам чидигденнишинин байдалдарында чоруп турар.

Гитлерин Германияга болгаш империалисттик Японияга уду дайынга ССРЭ-ни бүгү-делегейге төөгүлүг тилелгези болза, Төп болгаш Муруу-Чөөн Европанын чурттары болгаш Азиянын чамдык чурттары боттарынын салым-чаянын боттарынын холунга шуут ап, империализмин араатанзыг дарлалынын адаандан адырлып уштунар төлөдө шиптирлгид байдалдары тургускан.

Делегейин ийи дугаар дайынын мурунунда Азияга чүглө чангыс улус-демократтыг күрүнө—Моол Арат Республикасы турган. Совет Эвилелинин акы-думалык дузаламчызы-биле Моол арат Республикасы бодунун хөй чүс чалдарда хожудаш чыдып калганын узуткаан болгаш улустун чагайжыдылга байдалынын болгаш культураны көдүрүшкүнүн улуг чедишкенин чедиң апаң.

Делегейин ийи дугаар дайынын соода империализмин системизинен Кыдат үнген, Кореянын Улус-демократтыг Республикасы болгаш Вьетнамын Демократтыг Республикасы тургустунгулаан. Империалисттик кууданышкындан чурттык миллион ажыг чурттагы чоңуң хосталганы болза, Чөөн-Чүккө империалисттик илчирбениң чаа үсүшкүнү кылдыр демделгетирер болгаш национал-хосталгалыг шимчээшкиннин амгы үе-чадазынын эң чугула медээ болур.

Улуг кыдат улустун тилелгези болза, канчаар-даа аажок улуг төөгүлүг ужу-дузалыг тилелге болуп турар. Ол тилелге болза, империализмин болгаш феодализмдин дарлалындан хосталырыңче орукту кыдат улуска айтып берген болгаш оон төөгүзүңе чаа үени айткан. «Улус демократизмин диктатуразынын дугайында» деп чүлдүңе Мао Цзе-дун, кыдат улуска Октябрьнын социалисттик революциязынын ужу-дузанын айтып демделгези. «Октябрь революциязынын мурунунда кыдаттар чүглө Ленин биле Сталинны билбей турган эвес, харын Маркс биле Энгельсти база билбей турганар. Октябрь революциязынын үгер-бооларынын даашташкыны марксизм-ленинизмни биске чедирип келген. Октябрь революциязы болза, пролетаржы мировоззренени чуртун салым-чаянын шиптирлээринге болгаш бодунун хууунда шиптирлээринге айтырылганын эде көөрүңе херектел боттандырын делегейин болгаш Кыдаттын депширлелиг кижилеринге дузалаан. Орустарнын оруу-биле баар — түңнел ыңдыг турган».—дээр.

Эш Сталин бодунун ажылдарына кыдат улустун хосталгалыг демиселинин оруктарынын болгаш методтарынын дугайында айтырыгын бүгү талазы-биле ажалдап кылган. Марксизм-ленинизмдин өөредилгези чепселген Кыдаттын коммунисттик партиязы хөй миллион улус массаларны революстуг демиселге көдүрүп үндүргөн.

Россияга болган Октябрьнын социалисттик Улуг революциязынын соода Кыдатка болган улустун хосталгалыг шимчээшкиннин тилелгези болза, делегей империализминин бүгү системазына күштүг чаа согушкун болган. Ол тилелге болза, улустар аразында байдалга улуг өскерлишкенин болдурган, тайыннык болгаш демократиянын лагеринин күштери дыка өскөн. Ол тилелге болза, колония болгаш хамаарылгалыг чурттарнын чүс-чүс миллион ажылыг чоңарынын хосталгалыг демиселинин тилелгезинге оларнын бүүрелгенин быжыттырган.

Дайын сөөлүндөгү үеде колония болгаш хамаарылгалыг чурттарда национал-хосталгалыг шимчээшкиннин болуп көрбөн хере-девишкени империализмин тылынын кошканын херечилеп турар.

Хосталгалыг шимчээшкинче чүс-

чүс миллион кижилер хаара тыртыңган. Национал хосталгалыг шимчээшкинни базар дээр империалисттерин оралдажышкыны дарлаттырган улустарнын чепсектиг уурланышкынына үскүлөжиш турар.

Вьетнамын эрес-маадырлыг улусу боо-чепсезин холунга туткаш, ам француз колонизаторларга уду демиселге бодуну демократтыг республиказын алды чыл ажыг үенин иштинде камгалап турар. Чуртун 90 ажыг хуузу эжелекчилерден хостатыңган. Бо чылдын эгезинде Вьетнамын улус армиязы чаа чедишкенин чедиң алган. Ол, республикаже шавар-халдашкыга белеткенип турган француз шериглерин Хоа-Бинь чоогунга чылча-шапкап, ыңчангыш төрөнү демократтыг республиказын алды чыл ажыг үенин иштинде камгалап турар. Чуртун 90 ажыг хуузу эжелекчилерден хостатыңган. Бо чылдын эгезинде Вьетнамын улус армиязы чаа чедишкенин чедиң алган. Ол, республикаже шавар-халдашкыга белеткенип турган француз шериглерин Хоа-Бинь чоогунга чылча-шапкап, ыңчангыш төрөнү демократтыг республиказын алды чыл ажыг үенин иштинде камгалап турар.

Бодунун национал-хосталгалыг армиязын тургузуп алган малайя улус англи колонизаторларга уду чөптүг дайынын дөрт чыл дургунда чорудуп турар. Англи империалисттерин амгы үенин боо-чепсез-биле чепселген 135 муң шериглери Малайянын черинде бужар араатанзыг чоруктары үүлдөп турар. Ындыг болза-да, Малайяны «оожургадыр» дээр ханыг өлүрүкчү чоруктун бүгү сралдажышкыны буураашкыга та-варышкан.

Бодунун чурттарынын өзүлүг хамаарышпас чоруу дээр, Бирманни болгаш филиппинерин улустары демисеип турар.

Индонезиянын улустары боо-чепсезин салбаан. Стачкаларын болгаш ажыг-соксадышкынынын өзүшкүнү, тараачыннардан америк-голланды плантациялары эжелеп ап турары, колонийжи мөлчүгедди узуткаарын, үлетпүрчү болгаш улуг плантация ажыл-агыйларын национализиастарын негеп турар чорук болза, ажылыг чоңуну өзүп турар медреселин дугайын, чуртта империалисттерин тургустунда аажылап турар чоруктарына уду улустун уурланышкынынын күштүүнү дугайын чугаалап турардыр. Партизан шимчээшкинни өзүп, быжыгып турар. Коммунисттик партияга сагыш-сеткил катжыжышкыны Индонезиянын улус-массаларын ортузунда өзүп турар.

Индияга национал-хосталгалыг шимчээшкин улам-на калбарып турар. Чуртун дарлаттырган улустарнын калбак бөлүктөрүн-англи империализмге болгаш реакцияга уду демиселге хандыдып турар ажыл чын ангынын болгаш коммунисттик партиянын удуруткучу саядар-халдавыры өзүп турар. Индиянын Коммунисттик партиязынын эртен чылын күлөп алган программазы индия улустун национал хосталгалынын болгаш демократтыг катар төрүтүнеринин үндөин сорулгаларын тодазы-биле илереткен.

Индиянын Коммунисттик партиязы болза, араатанзыг полицейжи өлүрүкчү чоруктун байдалдарында канчаар-даа аажок бергелерин ажып эртипшаан, үндөин сорулгалары: бүрүн национал хамаарышпас чорукту болгаш демократияны чедиң алып, феодализмни узуткаарып, британ капиталдары хавырып болгаш британ империядан адырлырын, улус-демократтыг чазакты тургузарын чедиң алып төлөдө улустун патриоттуг бүгү күштерин катыштырары-биле демократтыг, антиимпериалисттик чангыс-ай фронтуну тургузар дээр демиселди калбартып турар. Программага айттып турары болза, «чуртун хожудаш чыдып калганынын ужурунда коммунисттик партия хөгжүлдөини амгы үе чалазында социализмин тургузарын негевейн турар, ыңдыг болза-да, амгы антидемократтыг болгаш улуска уду чазакты чуртта демократтыг, антифеодалдыг болгаш антиимпериалисттик бүгү күштерин коалицияныга үндөйлөш, тургустунар чаа улус-демократтыг чазак-биле солуур сорулгал... бүрүнү-биле чоокшулап келген деп санап тур.

Программа болза, феодалдыг артышкынынын узуткаарын, помещиктерин черин тараачыннарга өртек чок халас шилчидип бээрин кол, үндөин негелде кылдыр идиң үндүрүп турар.

Феодалдыг артышкынына базындырган тараачыннардын үндөин эрге-ажыктарын харылап турар аграр айтырыгын талазы-биле Индиянын компартиязынын тодаргайы-биле ажалдап чогааткан программазы болза, ажылыг ангы-биле тараачыннын эвилелин быжыктырып турар.

Индиянын Коммунисттик партиязынын болгаш ооң баштап турары улус-демократтыг катышкан фронтунун чедишкенин дугайын Индиянын парламентазын болгаш штаттарынын хоойлу үндүрер хуралдарына чокта чаа болган сонгулдаларнын түңнелдери чугаалап турар. Индияга болган сонгулдалар болза, Индиянын национал конгресс деп башкарыкчы партиянын ат-алдарына шыңгыг согушкун болган. Ол партиянын саядар-халдавыры улустун ортузунда кошкап турар деп чүвени сонгулдалар көргүскөн. Эске талазында компартия болгаш катышкан фронт болза, чуртта чазактын империалисттик болгаш антидемократтыг политиказына уду демиселче улусту сырый эвилелдеп турар оппозиистик эң улуг күш апарган деп чүвени ол сонгулдалар көргүскөн.

Индияга болган сонгулдаларнын түңнелдерин үндүрбүшан, Индиянын Коммунисттик партиязынын чингине секретари Адждж Гхоштун бижип турары болза:

«Хөй районнарда, ылангыя Мадра, Траванкор-Кочин, Бенгалия болгаш Трапур-штаттарга болган сонгулдалар болза, сонгучуларнын анаа-ла бир бадылашкыныга бо-даарга, дыка улуг хайнышкыныг сонгулдалар болган. Олар болза, аграр революциязы дээр, хлеб дээр амдырап болур ажыл төлевири дээр, хамааты хосталгалар дээр, штаттары национал демократияны аайы-биле тургузар дээр калбак массалыг шимчээшкин — бодуну өзүп турар күчүлүг агышкыныче миллион-миллион ажылыгынын, тараачыннарнын, үс-дарганнарнын, кездэ ажыл-агый ажылыгынын, база ол ышкаш ортумак бөлүктөрүн хандыктан шимчээшкин болу берген. Дайын сөөлүндөгү баштайгы чылдарда улустун улуг көдүрүшкүнүн сагындырып турар сценаларын чуртун хөй кезектеринге көрүп болур турган, ыңдыг болза-да, ооң бо удаада ылагы болза, митингилерге болгаш хуралдарга кызыл туктар, катышкан фронтуда кирген партияларнын туктары кинскип турганы база ол ышкаш Индиянын национал конгресс партиязына болгаш чазакка уду уландырган муң-муң лозунгуларын көдүрүп үндүрүп турганы болур. Индиянын национал конгресс партиязынын улуска уду башкарылганынын 5 чылынын иштинде ону көөр хөөн чок чорук даштыгыча буза теп үнген болгаш чангыс күчүлүг агышкыныче катыжып кирген, ол агышкын болза, улустун ооза киленин бодунга төртүктен. Индиянын национал конгресс партиязынын болгаш чазактын министрлеринин аштырганынын дугайын улус канчаар билеп ап турарынын хире чергези-биле күштелип турар.

Компартиянын болгаш катышкан фронтунун лозунгулары муон мурунунда ыңдыг непередилгени кажанда ажыглавайн турган, улустун чангыс-эпче ыңдыг чүткүлү кажанда болбаан, улустун чазан тургузар дугайында улустун күзел-соруушак ыңдыг тодаргайы-биле кажанда илеретинмей турган».

Бодунун чүлүгүнүн түңнелинге эш Гхоштун бижип турары болза:

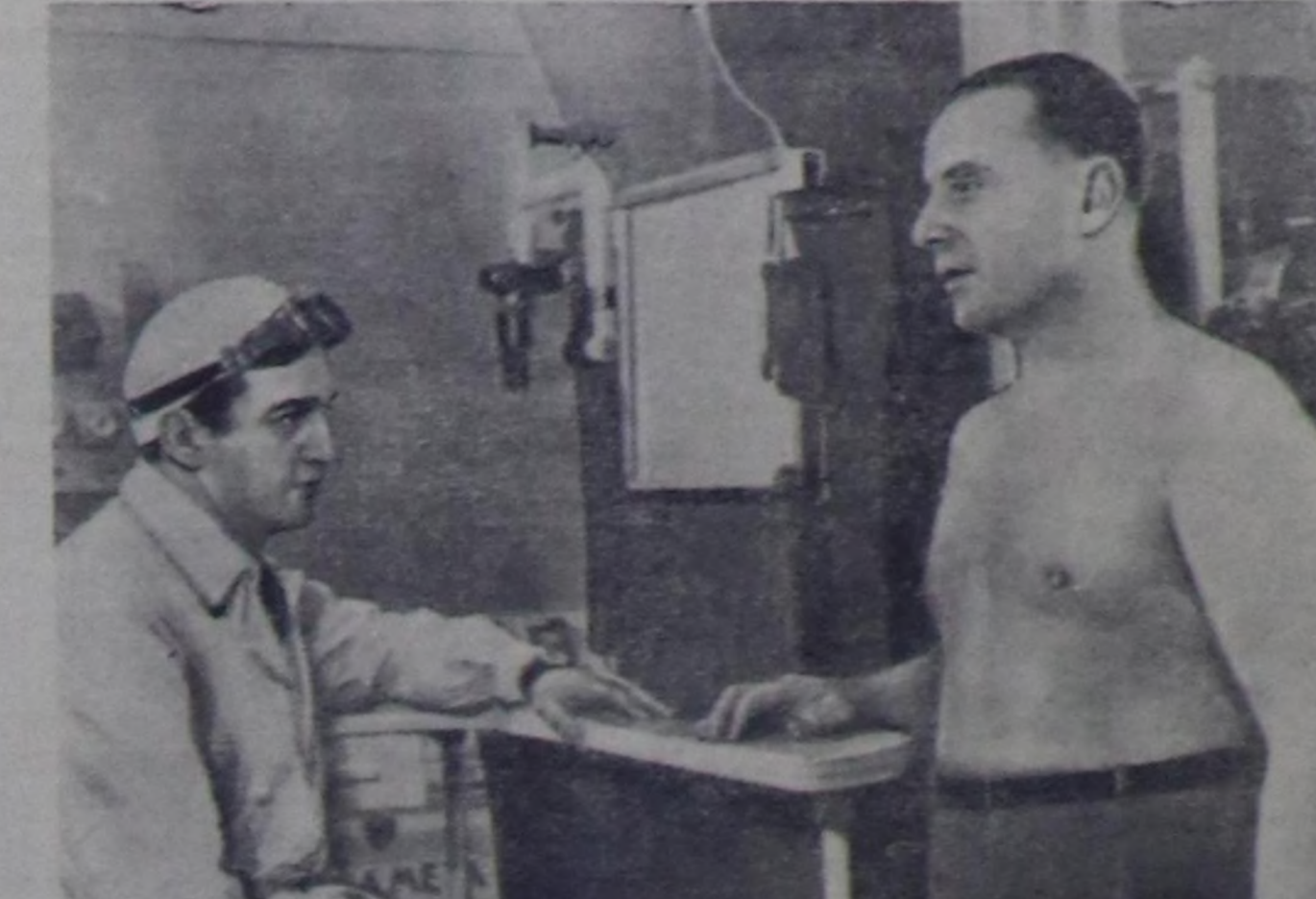
«Калбак улус массалар боттарынын идегелин биске көргүскөннер, Чангыс ай фронтуну тургузары-высты болгаш оларны тилелгеже апарган турары-высты бүгү чуртун улус массалары бистен күзеп турар. Бис ол идегелин шындыктар болгаш оларнын идегезин боттандырап ужурулг бис. Ленин — Сталиннын партиязынын дуржуглазына болгаш Кыдаттын Коммунисттик партиязынын төөгүзүңе өөренишан, бистин чаалап алганы-выс бичин чедишкенин баш дескинишкенин болдурбас ужурулг бис, амгы чазакты ширбил кааптар болгаш бистин улзузувска аас-кежиктиг амдыралды хандырып бээр шимчээшкинни калбартыр дээр демиселге бистин күженишкенин ийи дапкыр улгатырар ужурулг бис».

Чоокку болгаш Ортаакы-Чөөн чүктүн, Сонгу Африканын чурттарында национал хосталгалыг демисел калбак хере-девишкенин тыпкан.

Иранга улустун негелдеси-биле Ираннын парламентазы англи монополисттик капиталдын байыры-ның үнер дээр болуп турган нефть үлетпүрүн национализиастарын чарлаан. Национализиастар дугайында хоойлуну шыңгыг болгаш чайгылыш чокка күсөдирин иран улус негеп турар. Иран буржуазиязынын чамдык бөлүктөрүн империалисттер-биле кылырынга белен болуп турар кандыг-даа бужар дугуржуглазына уду демисешпишан, иран улус Иранда америк болгаш англи империалисттерин оптуг кажарлаашкынын кичээгелин-биле хайгаарал көрүп турар.

(Уланчымы).

Улус демократиязынын чурттарында

Болгариянын Улус Республиказында эмнелге албан черлеринин четкизи өзүп турар. Сөөлүг чылдарнын дургунунда дыка хөй клиникаларын, диспансерлерин болгаш эмнелге черлерин тургускан.

Чурукта: Софиянын Ажылыг эмнелгезинде аарыг кижини рентген кабинетинде шиптип турары.

СЭТА-нын прессклишези.

Кыдаттын улус чазанын тараачыннарга сагыш салышкыны

ПЕКИН. Кыдат Улус Республикаын улустун Төп чазан тараачынарга материал талазы-биле улуг дузаламчыны берип турар. «Чахар-жибао» солунун бижип турарындан ап көрөгө, Чахар провинциянын тараачыннары Кыдаттын улус банкындан алган акша-дузаламчылары-биле 17.732 кудуктарын казып, сугтарылга кылдыр 138 бугаларын тургускан болгаш 192 плотиналарын чепсеглээш, 8 сугат черлерин каскан. Ол ажылдар болза, сугтарар шөлдү дыка калбартырынга дузалаан.

(СЭТА).

Польша Улус Республиказынын конституциязын төлөвиленин бүгү улустун чугаалажып көөрү доозулган

ВАРШАВА. Польша Улус Республикаын Конституциязынын төлөвиленин бүгү улустун чугаалажып көөрү Польшада доозулган. «Трибуна люду» солунун медээлеп турары болза, конституциянын төлөвиленин чугаалажып көөрүңе хамаарыштырган 10 миллион ажылыг чоннар киришкен 200 муң чыгыг хуралдарын эртирген. Конституция комиссиязында болгаш парламентада конституциянын төлөвиленин талазы-биле боттарынын санатын болгаш эдилгелер кирип турар оон муң чагаалар ажылыг чоннардан кээп кирип турар.

Конституциянын төлөвиленин чугаалажып көөрү улус массаны ханы патриотизмин, Сөөгт Эвилелин баштап турары тайбышын болгаш депшилгенин лагерин-биле сагыш-сеткил талазы-биле ханы катжыжышкынын көргүскөн.

(СЭТА).

Венгр ажылыг чоннарнын чагай чоруунун өзүлдези

БУДАПЕШТ. Венгриянын телеграф агентлигинин дамчыдып турары-биле статистиктиг медээ өзүлдези алырга, 1950 чылдын дөңнели-биле алырга 1951 чылда венгр ажылыг чоннарнын ажыл төлевири-нин иштинде 22,4 хуу улгаткан, оон иштинде туугу үлетпүр—33 хуу, аар үлетпүр—20,32 хуу өскөн.

(СЭТА).

Болгарияны индустриализаптап турары

СОФИЯ. Үлетпүр бүдүрүлгелерин тургузарынын планы Болгарияда чедишкенин күөсетинип турар. Эртен чылдын төңүзүндө Софиянын кыдынаг септеле-механиктик заводтун тудушкунун эгелээ турган. Ам оон мурунда чүү-даа чок турган черде эң чугула механика цехи, котельная, элээн каш санныг дузалаар цехтер тургустунган болгаш тудуг черинче демир орук шугумун чоруткан.

(СЭТА).

Колонийжи дарлалга уду тунис улустун демисели

ПАРИЖ. Француз колонийжи эргачыргаларын чорудуп турары кандыг-шыңгыг хемчеглерин болгаш өлүрүкчү чоруктарын политиказына уду демиселди тунис улустун үргүлчүлөп турарын демократтыг солуннарнын медээлери херечилеп турар. Апрель 17-де Тунис хоорайга херээженерин улуг манифестациязы болганын «Юмашите» солун медээлеп турар.

(СЭТА).

13.712 баш ажылыг болгаш эки уксаалыг малдарын, 13.400 хойларын, дыка хөй хемчээлди мал ченин, а ол ышкаш көдээ ажыл-агыйнын чаа эт-херекселдерин садып алып аргалыг болганнар. Чазактын ол дузаламчызы болза, патриоттуг шимчээшкинни улам калбартып, шөлдерин бекдик дүжүттүг болурун улам беддеринче тараачыннарны сорук кириген деп ол солун бижип турар.

(СЭТА).

Боттарынын эргелери дээр бельги улустун демисели

БРЮССЕЛЬ. Парлаганын дынадып турарын өзүлдези алырга, Турнэ хоорайда «Картон» болгаш «Мера» заводтарын 2 муң металлчылары ажыл төлевири беддеринин дугайында боттарынын негелделгенин деткип, ажыл Сокадышкыны чарлааннар. Шах ыңдыг негелделерни өске ийи заводтарын металлчылары база идиң үндүргөннер. Бир эвес ол негелделерни хандырып бербес болза, муон сонгаар-даа ажыл соксадышкынынын чарлаан металлчылар бүдүрүлгө элэринге сагындырганнар.

(СЭТА).

Радхакришнан Индиянын президентизинин оралакчызы

ДЕЛИ. Дели радиозунун дамчыдып турарын өзүлдези алырга, Индиянын Совет Эвилелинге турган элчини доктор Радхакришнан Индия республиканын президентизинин-оралакчызына согутурган деп апрель 25-те тускай чарлаан.

(СЭТА).

Харысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

Кореяда болушкуннар

Кореянын Улустун армиязынын Кол командьылынын дыңидымы

ПХЕНЬЯН. Кореянын Улус-Демократтыг Республиказынын Улустун армиязынын Кол командьылынын апрель 28-те медээлээни болза:

Кореянын Улустун армиязынын катжыжышкыны кыдат улустун эки-турачы кезектеринин сырый деткимчези-биле камгалаалдын тулушкуну эрги туруштарда чорударын үргүлчүлөп турар.

Фронтунарын болгаш тыл районнарын бомбалаарына кирип турган дайынын самолеттарында ийи самолетту Улустун армиязынын эниттиг кезектери болгаш адыгжаңчыларнын отрядтары алдара аткан.

(СЭТА).

Ираннын иштики херектеринге Англиянын киржилгезинге удуранышкын

ПАРИЖ. Франс Пресс агентлигин меделеп турары өзүлдези алырга, англи элчин черинге хуздээди берген нотазыга Ираннын даштыкы херектер министр чингине чокта чаа Англиянын даштыкы херектер министрствозунун юридика чөвлекчиинин Бахрайск ортулуктарына чоразына болгаш ол черини шейхи-биле чугаалажышкын кылганына удуранганын илерелип, ол дээрде, Ираннын иштики херектерин чаралажып кирип чоруктур деп нотада айтып турар. «Бахрайск ортулуктары болза, Ираннын тудуш кезээ болур» деп Ираннын чазан меделгези.

(СЭТА).

Турк-сирийини шериг талазы-биле чугаалажышкыны

БЕЙРУТ. Бейрут радиозунун дамчытканын өзүлдези алырга, Сириянын президентизин, премьер-министри болгаш национал камгалаалынын министри Селого болгаш Сириянын армиязынын кол штабынын начальниги Шишеклиге баштапкан Сириянын тускай төлээни Турцияга удавас келир.

«Аль-Мисри» деп египет солунун Турцияда тускай корреспондентизинин айтып турарын өзүлдези алырга, шериг талазы-биле чугаалажышкыннар кылдыр дээр сирий төлээлер келир деп турар.

(СЭТА).

Японияда уруглар садыглаашкыны

ТОКИО. Күш-ажылыг министрствозунун медээзин өзүлдези алырга, 1951 чылдын ийи дугаар чартында уруглар садыглаашкынынын 658 таварылгалары болган. Ылангыш тараачынар, а ол ышкаш ажыл чок ажылыг боттарынын уругларын саткан. Ахит, Сайтам болгаш Чмагат префектурларына кул садыглаашкыны дыка калбарган. Он бир харлыг уругну 16 фунт өртектиг баксыраан картофельге садып турган.

(СЭТА).

Боттарынын эргелери дээр бельги улустун демисели

БРЮССЕЛЬ. Парлаганын дынадып турарын өзүлдези алырга, Турнэ хоорайда «Картон» болгаш «Мера» заводтарын 2 муң металлчылары ажыл төлевири беддеринин дугайында боттарынын негелделгенин деткип, ажыл Сокадышкыны чарлааннар. Шах ыңдыг негелделерни өске ийи заводтарын металлчылары база идиң үндүргөннер. Бир эвес ол негелделерни хандырып бербес болза, муон сонгаар-даа ажыл соксадышкынынын чарлаан металлчылар бүдүрүлгө элэринге сагындырганнар.

(СЭТА).

Радхакришнан Индиянын президентизинин оралакчызы

ДЕЛИ. Дели радиозунун дамчыдып турарын өзүлдези алырга, Индиянын Совет Эвилелинге турган элчини доктор Радхакришнан Индия республиканын президентизинин-оралакчызына согутурган деп апрель 25-те тускай чарлаан.

(СЭТА).

Харысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

РЕДАКЦИЈЫНЫҢ АДРЕСИ: 88 кидистеринин — 3; Б. ызыл. Шетанган кудумчузу, бажың 7. ТЕЛЕФОННАРЫ: Харысалгалыг редакторунуң 3—62; харысалгалыг редакторунуң орадагызында, партия амычталышын, культура болгаш урду-чүдү харысалгалыг секретарынын, — 4—98; пропаганда болгаш агитация, көдээ ажыл-агый, үлетпүр болгаш транспорт, чазан кидистеринин — 3—68; иштики информация, бухгалтериянык — 3—65.